Usedlíci – jména

O původu prvních usedlíků jsme si řekli v úvodu. Zúrodnili půdu z bažin a křovisk, kterou odvodnili. To ořem bylo zprvu vysušení a odvodnění z velké části jen povrchní. Půda zůstala těžká, hlinito-jílovitá, na což i počátkem [illegible] století [illegible] si [illegible] zástupce vrchnice stěžuje v kronice [illegible] pan Kayer. Mnohá léta byla i pro naše předky neúrodná.

A teď, kdo byli ti první usedlíci? Již z let 1380–90 známe několik jmen jako Vaněček, Ctibumek a Janek. Se jménem Vaněček se setkáváme i v první gruntovní knize. A nebude daleko pravdy, když řekneme, že mezi nimi byli Toupal a Nový a vůbec to mohli být první osadníci, jak jsem uvedl v prvním článku o založení vsady. To mne k tomu vedlo: Slovo Toupal je ze starého Túpat – Taupal – Toupal od výrazu: Tu (zde) pal (vypalují)! Tedy „zde vypalují les, stromy a křoví". A při tom je Toupal v Srbsku. Srbsus je od slova „servus" v latině a česky znamená otrok či poddaný. Tedy poddaný od hradu Hlohorského, aby pálil a mýtil na místě jemu pánem přiděleném, dočasném. Poddaný čili servus Túpal se jako první usazuje. Přišel za ním druhý, nový osadník a tak mu Srbsku říkali „ten nový" od toho mu zůstalo jméno Nový.

A tak bychom tu měli první dva osadníky, zprvu v osamělých dvorcích.

Kdybychom mohli nahlédnout do archiválií po panech ze Stoře, jiště několik uložených v ústředních státních archivech v Praze, není pochyby, že bychom se s těmi jmény setkali. Víme, že původních usedlíků bylo 16. S jmenními dalšími určitelnými jmény se setkáváme v jiném trautmannsdorfské gruntovní knize z let 1678 – 1700. Nelze s jistotou říci, že pořadí v knize vedené by určovalo pozdější příjmení čísla, poněvadž u některých jmen jsem se dočetl, že jsou to dědiči. Možná že podobnější stmelením zápisů by mohlo určit náležitost jména k některé usedlosti. Číslování usedlostí bylo provedeno později.
V závěru knihy je přiložen seznam usedlíků, který uvádí i kontribuce. Odvedli celkem 30 zlatých 10 krejcarů a 60 slepic. Za jakou dobu není uvedeno.
Ani ve druhé knize není jiště uvedeno číslování usedlostí.
V prvé knize jsou uvedena tato jména usedlíků: Jan Bernklau, J. Vaněček, Václav Toupal, Kníže Korba, Vít Nový, Jiří Toupal, Michal Toupal, Jakub Toupal, Barka Toupal, Petr Janeček, Matěj Lexa, Jiří Lexa, Urban Ramsous, Prokop Soukup, Jindřich Pinel, Florian Votruba a jedno jméno, jež pro mne bylo nečitelné.

Druhá kniha obsahuje vedle jmen z prvé knihy další jména z let 1700 – 1800. Tak kupř. nová jména: Jiří Květon, Jiří a Lorenc Herianové, Urban a Ondřej Kajnarové,

Tomáš a Urban Čadové, Janek Teamanoll, Jan Procházka, Leonhard Stöhr, Urban Kryštof, Jiří Fiekum a Jan Šengl. Dvě jména u jednoho majdonku to je vždy otec a syn-dědic.

Ke třetí knize, jež začíná svými zápisy roku 1800, jsou již uvedeni vedení podle jednotlivých čísel. Zápisy jsou uvedeny přibližně do let sedmdesátých minulého století a v knize jsou též i zápisy úředníků pozemkových knih nově zřízeného okresního hejtmanství po r. 1850. Je z toho patrné, že tato kniha byla převzata z úřadu vrchnostenského na úřad státní a je možné, že už souběžně byla vedena nová pozemková kniha, poněvadž seznam čísel uvedlos5 není úplný. Je vedena jen do pop. čísla 31.
Aby bylo aspoň hodně známé, co knihy obsahují, uvedu několik výpisů z knih u mých jmen.
Čp. 1. Adam Bernklau - o tom je řečeno, že se na usedlost přiženil v r. 1865.
Čp. 2. je chalupa Karla Roučky a jeho ženy Magdaleny. Po nich mají chalupu Jakub a Anna Nových. Zápis: Na základě výroku odevzdaného zdejšímu soudu z 20. 1. 1865 na pozůstalost Filipa Roučky a jeho ženy dne 1. 4. zemřelého, ukládá se právo vlastnické na domek č. 2 v příslušenství v Hlohovčicích a právo zástavní na obnos 70 zlatých a doživotní byt v tomto domku na Annu Roučkovou. Dále se ukládá na základě uzavřených smluv mezi jejím vyživatelem a jeho manželkou Annou, roz. Roučkovou ještě spoluvlastnictví jiného výměru.

Čp. 3. majitel Jan Korba, nar. Josefa Veronika Korbo-
vá - nar. Jiří Červenka s manželkou Karií.
Výpis ze zá. kn.: na základě dlužního úpisu ze dne 2.1.
1867 manželů Antonína a Karoliny Červenkových z Lohov-
ic se povoluje jakubu Kajdlovi, chalupníku ze Sibic,
vklad práva tělo obligace ve sbírce listin - a to práv
Zástavou na pohledávku Samuela Huttera na obnos
2000 zlatých, dále Josefu Jiřkovi 134 zl., 13.5. na Šalomo-
na Blocha 500 zlatých. 10.7. 1880 právo vlastnické
pro manžele Josefa a Kateřinu Vaňkovou - výměnek
pro manžele Antonína a Karolíny Červenkových...
atd.

Čp. 4 - majitel dvora Adam Kryštof, po něm Ondřej
Kryštof
Výpis: Podle postupní listiny ze dne... na dlužní
upsání se ukládá za prvé... za druhé... za třetí;
Původ pohledávek týkajících se selského dvora č. 4
pro Šalomona Blocha, založených v sumě 105 zl.
a 220 zl. s 5% úroky.

A tak bychom mohli ve výpisech pokračovat u kaž-
dého čísla, uvádět řady původů, pohledávek,
soudních smluv s pozemkovými nároky atd. To
by jistě nebyla zábavná četba. Kdo by měl obnovy
pro uspokojení speciálním zájem, musí si zajistit
listiny do Státního archivu v Klatovech, orzem
v žádosti uvést, že to je za účelem studijním.
Tam pak sedět, přečíst z těžkými atd.
A teď už jen uvedu seznam usedlíků jmenovitě

ních gruntovní knihy.

čp. 1. Mathiel Kalej Procházka, po něm Toupal a od r. 1865 Adam Bernklau čp. 2 Pavel Roučka, Jakub Nový, jiný Kýrus čp. 3. Jan Korba, Josef Korba, jiný Červenka čp. 4. Adam Kryštof, Ondřej Kryštof, č. 5. Josef nar. Jan Bernklau, Jakub Landa- kol č. 6. Kit Procházka, Kalej Toupal, Jakub Tou- pal - nar. 1880 kaminec Kalek č. 7 Jan Kajnar č. 8 jiný Bernklau č. 9 Jakub Nový, Jan Nový č. 10 Jan Toupal, Václav Toupal, Kateřina a Pit Toupal č. 11 Kalej Nový č. 12. jiný, Kalej Traxmandl, č. 13 Tomáš Korba, č. 15. 14 Jan Herian č. 15. Martin Nový, č. 16 Šimon Herian č. 17 Josef Chmelič č. 18 Ondřej Hengl, Jakub Herian, č. 19 Adam Stahl (1812) - nar. Jakub Procházka č. 20 nevede- no, č. 21. Kalej Kajnar, Jakub Nový č. 22 Anna Kozová č. Jan Kolečka č. 23 Jakub Toupal č. 24 Jakub Kýrus č. 25 Josef Kach č. 26 jiný Toupal č. 27 Josef, Jan Traxmandl, 28. neuve- deno č. 29 Kalej, Michal Kryštof č. 30, Michal Bernklau, č. 31 Marie Konopíková

Podle těchto gruntovních knih lze sledovat, že ze sou- časných usedlíků jsou ti ze počátku jména Toupa- lů, Nových, Korbů a Bernklaus, z pozdějších jména Kryštofů, Traxmandlů a Procházků. Po některých zůstala jen jméno pozdějšími jako Pilnců, Čadů, Lexů, Jantů, Kučerů.

K těm rodovým jménům je nutno si něco říci k jejich původu. Napřed to byla jen jména křestní a přídomky podle činnosti, vlastnosti, postavení i přezdívky, jež se jménům přidávaly. Také dříve se přidávala ke jménům křestním jména otce a dědova. Uvedu příklad. Za dvořil byl Kuba, jeho otec se jmenoval Kachna, děd Vojtěch. Tak ten Kuba se jmenoval Kuba Kachna Vojtů. Kachnin říkali Kachnínek, Kachňák, Kachnů - Jakubovi Kuba, Kubíč, Kubíček, Kubatík, Jakubů, Jakubec, Jakubíček atd. V jáveřu této kapitoly se pokusím podle etymologie, původu, stor odvodit něhlera hlohovečka jména pochlapní, ergoň na původníka 17 usedlostech (s zubatíků).

Ta jména, s nimiž se setkáváme v 17. a 18. století nejsou původně příjmeními v pravém slova smyslu, jsou to přídomky. To že Fr byl Toupal, neznamená příjmení, ale je to přídomek podle činnosti (Fr pálil) a to jméno se vyskytuje i v jiných vesnicích, či krajích, poněvadž se tam také vypalovalo, pálilo. Korba také od činnosti či vlastnosti (vyloba koleb, široký jako korba) atd.

Skutečná příjmení byla přidělena až terezián-skými patenty v 2. polovině 18. století. Poddaní si buď ponechávali původní přídomky, či jim je vrchnost sama přidělila.

Ve starých dobách to bylo tak: když se někdo přižení na novou usedlost, nebo se zadlužil, ztratil své původní jméno a dostal rodové jméno podle původní usedlosti, na kterou přišel. I jeho ženě bylo jméno. Terezák, Rozinák atd

Sedláci a chalupníci

Původní stará lánová osada Hlohovčice měla 16 selských usedlostí. Ke každé usedlosti patřily pozemky ve rýmci od 55 do 70 strycenů, přidělených zakladatelům osady podle emfyteutického práva na Horšovotýnsku. Tyto pozemky tvořily loučky, pole a jeden až dva kusy (parcely) lesa v Klíčec. Dále byly přiděleny společné pastviny, dráhy a společná (později obecní) část lesa. O názvu honu „za rolničiny" čili za obezinou jsem již se zmínil a o samotné „obezině".
Majitelé usedlostí byli původně jen sedláci - celolánníci. Projdeme si nyní jednotlivě staré původní usedlosti a také k jakým držebním změnám v průběhu staletí došlo.

První sedlák v řadě na západní straně osady ve směru k Hlohově byl dvůr „U sedláků." Ten měl již od počátku ve svém objektu věrnou nebo depandenční či výměnkářskou chalupu, podle tereziánského číslování č. 2 „U Kubalíků." O této chalupě mluví již staré gruntovní knihy. A tam je uvedeno též, že určitý pozemek od dvora byl dán někomu k užívání. Snad tedy ta chalupa byla objektem věrným pro někoho z dědiců. na němž dvůr byla postavena později, ale už před rokem 1838, i chalupa č. 32 „U Němečků" a na ní se vyskytuje jméno Bernklau - když na sedláku bydleli Bernklauové s určitým přerušením držení, když se tam 1865 Bernklau vrací.

Zapomatujme si pro druhou část této kapitoly o chalupních, že od dvora u Sedláků byly dědictvím, či jinak, odděleny nějaké pozemky. A tak bude i u dvorů dalších.
A teď k původu pochalupního jména „U Sedláků" Poněvadž v objektu dvora byla již od nepaměti i chalupa, byl na usedlostive dvoře sedlák i chalupník, tak ten větší byl „Sedlák" a odtud pochalupní jméno U Sedláků. Chalupník byl Kuba od Sedláků a byl postavy menší a rodsadité, tak mu říkali Kubalík a pochalupní jméno bylo „U Kubalíků."

U Pavjanů dochází to, jak potvrzují gruntovní knihy, k častým změnám majitelů. Původním majitelem byl v r. 1678 Tanečák. A Tanečák byl v Hlohovčicích již r. 1381, jehož dědictví bylo dáno jakémusi Chlumčovi. Zajímy o předávání a prodeji svědčí, že i od tohoto dvora část pozemků ubyla.
Původ pochalupního jména je těžko určitelný. Jsou tři možnosti: Složené slovo Pavjan by svědčilo o výše daného majiteli (říká se „vyšmí jako páv") nebo druhé slovo „povjan", že se slovem bývalo hodně dělá a povjanem často užívalo na jejich balení do povjanů. Odtud mad „U Pavjanů" A ještě by byla třetí možnost. Na dvoře byl otec Pavel, syn Jan a místo Pavlů Jan se krátce říkalo Pavjan.

U Němců byli Kryštofové také od dávna. Podle knih někdy od r. 1700. I u tohoto dvora došlo

ztrátě některých pozemků z nutných odprodejů či následkem odkazů. Stojí zde možnost, že Kryštofové od Hadamku pocházeli od Němců, neso osa přišli do vsi co by imigranti. Byl-li Hadamek od Němců, musel být vybaven i nějakými nemovitostmi (role, vzrostlé pozemky) od Němců. Byl-li u Němců Hadam s větším majetkem, byl na chalupě Hadamek s menším majetkem, a leč k původu pochází jména a to zde možno stáří než na dvůr přísl. Kryštofové. Podle pořadí jmen v pramenech, byli sem Toupalové. Ti ten pozemek vzali z německé vsi (jako mnohé z Otnětova) a tak se na dvoře začalo říkat „u Němců" z toho později vzniklo „u Němců."

U Koptíků byl dvůr velký, o čemž svědčí i prostor Koptíků a Šenkýřů hodování. A na gruntě hospodařili od pradáma Bernklauové. A aby se pochalupští odlišili od jiných Bernklauů dostali jméno Koptík. Kopt je staročeské slovo a znamená saze. Kopta — Koptík je dnešní slovo sazinka čili šmudla. Snad jen některý z předků si nepotřpěl na čistotu odtud „u Koptíků".

Ovšem na tomto dvoře došlo k nějakému kurióznímu dědictví, dvůr byl vzdálen jako objektem dvora vlastního, tak i pozemkově. Vznikla nová usedlost č. 43, dnes „u Šenkýřů". Většina pozemků byla odpradána u obou polodvorů a pozdější Lamonkot u Koptíků měl míti jen 5 hektarů. U Šenkýřů stávala chaloupka, velmi pozdě očíslená (73) která měla asi svůj původ, že ale v bývalém dvoře

v oddělené části dvora vznikla později hospoda. Byl-li (jejím) majitelem ke nové části Bernklau, je možné. Ale byla-li dědicem dcera, jméno se změnilo. V zaniklé se na této části objevuje jméno Fiedler.
O hospodě v Hlohovcích se mluví v zápisech Zemských desk již v r. 1676 jako „puršk". Podle jakési zakopané hadice prý šlo krčmu později „pucka," byla za obcí na místě dnešního č. 47 (ve Kleindu – Bačíně), stojí-li na bývalé „Obeizně."

U Princlů byl původním majitelem Prinel, jeden z původních osadníků, který přišel se svým jménem už asi z Hlohova. Na místě staré fary stávala později Princlů hospoda.
Jméno Prinel vzniklo od slova prine, že se jeho dítě tak asi jako prine otrávil a byl malý říkali mu Prinel a koncovka -el (jak to se Pinzel) znamenala zdrobnělinu. Tak ten náš předek byl Prinel, Princlík. Majitelé se na dvoře měnili a posledním majitelem celého dvora byl Jakub Toupal, z rodu Toupalů od Serbusů. Od něho koupil, ale už jen půlku pozemků (asi 30 strychů) s objektem dvora celým můj děd Vavřinec Kaček. Ostatní pozemky byly postupně rozprodány.

U Hurbánků byli od pradávna Najmanové asi z té doby jako u Němců Kryštofové. Tradolín posledního Najmana pomíří v kronice rodů. Po Najmanovi přišel Semcider – vdaná Šarapatka, který zase pak celý dvůr rozprodal a objekt

dvora vlastního byl jím mezi rozdělen na dvě poloviny. O podrobnostech v kronice rodů.
Proč u Hurbánků? Prvním majitelem byl Urban Kaynar. Říkali mu Hurbánek a proto u ~~Hall~~ Hurbánků.
Později u Šavaparků, dnes u Pešků a Kubánů.

Od Pouzků dvora odpadlo několik pozemků odprodejem a z důvodů dědických. Původně byli na dvoře Bernklauové, později i dnes Kayerové a což se říkalo a dodnes říká „u Pouzků". Slovo pouzka je odvozeno od staročeského „pustka" což je opuštěná usedlost. To mohlo být v neblahých dobách 15. století, kdy byly i celé vsi pusté. Od té doby nechalupní jméno „U Pouzků".

U Kvěšonů ubyly pozemky odkazy o dědictví (ke Klendům č. 42) a odprodejem později. Kolem r. 1700 je na usedlosti Jiří Kvěšon a po něm brzy, ještě v tom století Nový. A po nich Kvěšonovi zůstalo nechalupní jméno. A jméno Kvěšon je od starého slovanského jména Kvěšoň.

Dvůr u Serbusů byl jedním z původních dvou dvorců, jež tvořily základ pozdější osady Hlohovčic. Pozemky obou původních dvorců byly v blízkosti usedlostí, což zdůrazňujeme. Serbusů i nových měli jsme k Srbicům, ke Novosedlu, ke Stanci, dole i nahoře u Žebráčka, ve Šprici atd. Oba dvory byly někdy v počátku 19. stol. či ještě dřív rozděleny, Serbusů dřív, Nových později.

Pozemky druhé části Serbusů dvora – u Michalů č. 10 – byly rozprodány. Ze Serbusů dvora v první části objektu zůstalo stavení s č. 16, dnes už neexistující a postaveno nové maštal pak č. 35. U Michalů zůstalo číslo 10 t. j. původní. Bylo to po rozdělení také hospodářství s půlkou pozemků. Majitel si nechal hospodu. Pozemky byly od čísla později rozprodány a pak i hospoda prodána a koupil ji jakýsi Leš. Další v části „Kroměřížka rodu".

Z Kozojídů dvora rozdělením vznikl dvůr u Jiřů s č. 41. Původní č. 11 u Kozojídů je dnes u Dětřů. Původ jmen Serbus – Toupal a který byl vyvražděn dříve, a současné jméno „U Jiřů" má původ z křestního jména Jiří – Jira – Jiruš. Majitel byl hajný, později sazamal.

U Janků zůstal grunt celý. Jméno u Janků se tradice snad již z let 1390, kdy za sporu o dědictví v Hlohové byl mezi Hlohořičkými poddanými Janek a později v gruntovních knihách jmenovaný Janek Traxmandl. Odtud tedy původ současného jména „U Janků".

U Křížů (v rohu) v rozdělním čísle 13 byli Korbové od založení osady a v letech 1678 se připomíná Křížek Korba. Odtud „U Křížů". I tento dvůr byl rozdělen původně mezi bratry Korby. Druhá půlka dostala č. 39 a jména na této chalupě se měnila. Od této půlky odpadly některé pozemky.

U Fajtů, kde kdysi býval rychtář – fojt se různo-
mínají jména Jakeš, Vesely, Kerian, Baxa, Paleček.
Dvůr zůstal celý a jeho majitelé, zvláště ti poslední
velmi zámožní. Jméno u Fajtů je odvozeno od
fojta – starosty, rychtáře.

U Lexů je jméno ho prvním majiteli Lesovi
a slovo Lexa je odvozeno od jména Alexandr.
Majitelé se měnili, posledním je Lecák. Dvůr sa –
stal během celý až na několik rozenců, odvrdaných
asi před 40 lety.

U Čadů býval výměrou největší dvůr. Byli na
něm Čadové, uvádějí již v 17. století. Po nich
nese dvůr své pochalupní jméno. Původ slova
odpovídá slovu čadit, jehož význam jsem
zatím nezjistil.
V tom se vystřídalo několik
majitelů a posledním byli Pečeříkové, ač už i
toho jména tam není.

Sousední dvůr, na jehož zahradě byly postaveny
dvě chalupy (č. 14 a 18), nese pochalupní jméno
u Kalejů. Jméno jistě po majiteli, který
se jmenoval Kalej. Dvůr byl jedním z těch rozem-
tkovou výměrou menším a zůstal celý.

To by byl velmi stručný nástin původních used-
lostí s jejich změnami ve velikosti rozenců (výměry)
a původu pochalupního jména.

Chalupníci
- bezzemci a chudí.

Na počátku 19. století podle seznamu Václava Bernklana (Vaška Kvasničku), druhého dědičného starosty roku 1918, dlouhého, z r. 1838 měla obec 40 čísel. To by znamenalo, když 16 čísel patřilo sedlákům, č. 2, 32 byly nastavený v objektu sedláků dvora, č. 26 a 35 byla čísla u Šerbů po rozdělení dvora, č. 39 v rozděleném dvoře u Křížů v rohu (u rozdějších Řezníčků - Kayerů) a můdárna i číslo 41 v pozdějí rozděleném dvoře u Kovejů, byly by tři bylo chalupy: č. 2 u Kubalíčků (nejlarší chalupa), č. 18 u Kichalů, dříve u Klůkarů, č. 19 u Kaňinků, č. 20 selská kovárna, č. 21 u Chrastilů, č. 22 u Kaolečků (již neexistuje), č. 23 u Pinolů (není, na jejím místě dnes nová budova prodejny jednota), č. 24 u Krejčů, č. 25 u Kaclů, č. 26 Šerbové (to vůbec je šestý dvůr), č. 27 u Kundrů (Pešků), č. 28 v Bečoře, č. 29 u Hadamků, č. 30 u Hodíků, č. 31 u Puclendů, č. 32 u Němečků (už neexistuje), č. 33 u Kovářů (Hrbáčků), č. 34 u Špačků, č. 35 - selské u Šerbů, č. 36 u Rozínů, č. 37 u Chuťka Krátkých, č. 38 cihelna, č. 39 - Řezníčků ve dvoře Křížů, č. 40 v chaupě. Když to spočítáme a odečteme rozdělené dvory, cihelnu a kovárnu, bylo v r. 1838 v Hlohovčicích 19 chalupníků.

Řada jmen a názvů na chalupách měla jména podle rodů ze selských dvorů. Opět uvedu příklady.

Tak v č. 2 byl původně Kuba (Kubalík) od Sedláků, v č. 19 Kryštof od Němců, v č. 30 byl Rambous od Čadů, v č. 31 Jeníklaw od Sedláků, v č. 36 a 40 Korbové od Křížů. Ovšem nebylo tak všude. A že v průběhu 18., 19., a počátkem 20. století docházelo ke změnám ve složení obyvatelstva, je jisté. Byly to odprodeje pozemků, dědictví s odkazy pro účastné potomky i v selských dvorech, „na něž se nedostalo" a tak se i z mnohých selských potomků stávali chalupníci, u sedláků byla cizí čeleď a tak docházelo i k sociálnímu hnědění obyvatelstva osady-obce. Dělením ze dvorů byly dávány pozemky k užívání buď jen do smrti dědice, nebo nastálo. Tito si stavěli chalupy na pozemcích rodičů, či si kupovali místo na obecním („předním „obecním") majetku. Tak vznikala řada chalupníků, domkářů a také bezzemků. Mnozí se tísnili v nájmu v jedné světnici, když byl později postaven obecní domek, bydleli, jak se říkalo, v pastušce, na které se nedostalo, odcházeli napřed do služby, pracovali po zrušení roboty na panském, hledali práci na cestách, vlomech, později v uhelných šachtách, provádělí podomní obchod, hlavně s hadry. Když si něco naspořili kupovali pozemky od rozdělených dvorů a také od dvorů, kde docházelo k dočasné finanční, či jiné tísni. Z dob hlohovčických hadrářů se zachoval povídek: „Copak mě má míla, nepoznáš? Já jsem ten z Lohovčic hadrář, handluju s hadříčky, hadry, znají mě panenky všady."

chalup postupně přibývalo a já ve svém nejútlejším mládí, kam až moje paměť sahá, byla posledním z hlavních částí chalupové stavení Kohoutů č. 61. Jako první narostlou pomocnou jí u Saltrů a Novotných pak řada domků na obecním ve dvorech jako u Kašulků, u Kovárny Kubalíků, u Honzy Klučaře (Grůbra), Rafika Josefa Karlíčků, Honzy Holdánů a Kašků, Kuchařů Karlíčků (Zikmundů) a Kašků temně. Tyto další byly stavěny, když jsem byl se svými starostmi mimo domov.

Tak po roce 1838 byly postaveny chalupy u Klenduů (42), hospoda u Šenkýřů (43), chalupa Doulů (44), Holdánů (45), Hájků (46), Klenduů-Barčánů (47), Kubánů (48), Křižů k cihelně (49), Bombišů (51) druhá chalupa u Kachů (52), Kosmíčků (54), Grangarů (55), Procházků (56) Kovářů na hrázi (58), Truhlářů-Klučkářů (59), Roziňáčků (60) a Kohoutů (61).

Někteří z těchto chalupníků se do vsi přistěhovali ze sousedních vesnic a někteří jsou původu hlonorského z těch chalup, či dvorů, kde bylo více dětí, a mezi nimi už jsou rodiny řemeslníků a průmyslových dělníků a ti rozmnožují tak počet dělnické třídy, která po roce 1918 přijímá od sedláků území obce. To jsem však hocha předběhl a musím se vrátit do vsi, jak vypadala po zrušení roboty, t. j. po roce 1848.

Hlohovčice po zrušení roboty.

Po zrušení roboty 6. září 1848 vstoupil v platnost za-
kon roku, t. j. v únoru 1850 zákon o novém řízení
věcí politicko-správních a soudních v c. k. rakousko-
uherském mocnářství. Byly zrušeny vrchnostenské úřa-
dy jako i institut vrchnostenských, které do této doby
tyto věcem více vykonávaly. Byly nově zřízeny zemské
úřady, zvané gubernia, krajská a okresní hejtmanství
s příslušným správním, soudním, finančním a rolním
nim či hejtmanským úřadem.
Hlohovčice náležející dosud trautsmannsdorfským
vrchnostenskému úřadu v Horšově Týně, stály se zbý-
vající nově zřízeného okresu a hejtmanství taměž.
V čele okresní správy politické stál okresní hejtman,
jmenovaný gubernium a potvrzovaný samotným
císařem panem. Byl vybaven velkou mocností, kterou
mu vykonu v době Bachova absolutismu sloučil
rozsáhlý kompetencí správní jako nově zřízené četnictvo,
ve věcech policie, nad soudy, aresty, berňáky a
jiná zařízení.
Četnictvo bylo soustředěno původně jen v okresním městě,
ale v průběhu dalších 14 let byly zřizovány četnické
stanice v menších tržištních obcích. Ve Stankově
byla zřízena četnická stanice v r. 1872.
Hejtmanským, t. j. okresním patřily tedy Hlohovči-
ce do Horšova Týna, krajským úřadem (župou) do Plzně
a krajským soudem do Klatov. Farnost, četnickou
stanici a poštou do Stankov, školou nejdříve do
r. 1830 také do Stankov a pak do Srbic.

Pohřbíváním náležely Hlohovčice do let devadesátých 18. stol. do Hlohoré, pak do Staňkova. O tom bude řeč dále.
Každá obec měla svůj obecní „úřad" starosty i za dob poddanských vyvolané a za komunových dob trojčlenný, obecní výbor s radními, kteří, nastyčí a stoupu v hodině hajného, zvonka, honebného a bubeníka.
Za robotních dob dozorovali vyvolávače vetmistr. Po zrušení roboty v jejich volili sedláci a ti také hromadili obecní výbor.
A v následujících protokolech hovoříme o těchto zařízeních a „obecních zřízeních" vyjmáčel, jak nám to zachovaly zápisy, tradice a paměť.

Farnost a hřbitov

Podle zápisů tepelského klášterního, který podléhal duchovní správě jemnou Staňkov patřil, se dozvídáme, že staňkovský kostel byl již v r. 1271 farním chrámem, t. j. že měl vlastní faru, faráře a kaplana. O kostelu hlohorském se mluví při synodě jana Hlohorce, Oldřichu a Otíkovi v 90. letech 14. století. Otík mu kostelu odňal některý majetek a to chalupu zvonka a polok Řusíně, ale poznav, že křivdu činí, zase vše kostelu vrátil.
To bylo v době, kdy ani hlohorský kostel přestal být kostelem farním a majetek si ovšem Otík přivlastnil. Hlohořečtí navštívili pravidelně faru i kostelem do Hlohoré. Pohřbíváním ještě dlouho potom, když už kostel byl filiálním, podléhaje faře staňkovské, která se stala v r. 1384 farní osadou.

V one době slavají se i Hlohovčice farní posvěcení kostelů. To znamená, že různými kolovými prvky jako kílem, šiřmovním, voskovým úlechou, hrabelním obřady a pod. patřily do Baňkov, odkud i ten kněz dochází sloužil mše v filiálním kostele v Hlohově. Pohřbívalo se v Baňkově i Hlohovčích, jak výše uvedeno, patřili do Hlohově. Kostel baňkovský byl za starých časů obehnán zdí, která byla v r. 1833 zbořena, neboť byla v chatrném stavu. Mezi zdí a kostelem byl hřbitov. Sem pochovávali baňkovští a osadníci z řady obcí mimo Hlohorou, Hlohovčice a kdysi osadu Šilý mlýn (byla to tvrz osadou pánů Widerspergarů z Widšperka).

Gubernálním nařízením ze dne 23. srpna 1784, kterým bylo uloženo hřbitovy z obcí odstranit, byl tento starý baňkovský hřbitov zrušen a zřízen nový na farském poli směrem k Horní Kamenici. Přesto to se nestalo najednou. Ze starého hřbitova u kostela zůstala stát kostnice, která byla v letech 1831-32 nanejvýš přestavěna na umrlčí komoru, aby tam mohly být ukládány mrtvoly zemřelých na choleru, která tehdy v naší krajině řádila. Tato umrlčí komora stála u kostela až do r. 1900.

Na novém hřbitově se začalo pochovávat v r. 1787 (tedy za 3 roky po gubernálním nařízení), kdy tam byl pohřben první nebožtík Tomáš Pešík ze Baňkova. Poněvadž nový hřbitov byl svou dobu velmi prostorný, bylo zrušeno pohřbívání v Hlohově a do Baňkova začali pochovávat i Hlohovští, Hlohovčičtí a Šelomlýšští a pochovávají tam dosud.

Kříže a křížky

Když jsme tím nonšalantním byli u posledního večeřadla, je nutno se také zmínit o křížcích, které stály a některé ještě stojí na Hohoreckém katastru.

Kříže, božímuka, malé obrázky na stromech, které byly součástí náboženského kultu našich předků a které stávaly u cest, v lese na stromech, na rozcestí, za vsí a ve vsi, nedávali zbožní lidé, aby tím uctili památku svých zemřelých, nebo aby prodlužovali dobu za vyslyšení svých proseb. Ale jsou také křížky, které měly zaplatit zvířecím a lidským zemřelým, snadnější a nadpřirozeným životem. O některých se dochovala pověst, a tradice, že byly nalezeny. (Tradice je vyprávění předávané z pokolení na pokolení). Více však je těch, jejichž původ nám znám.

Takové pověsti se také vztahuje ke křížku „u žebráčka" na rozcestí k Černé, jak jí zachovaly Brichtův z Černé. Poslechněme ji:

Jednou v zimě hledal v Hohorčicích Hary žebrák noclehu. Lidé se bali, aby jim žebrák v noci nezapálil a mnoho mládců nenašel místa na noclehu. Když žebrák celou ves obešel a všude ho odmítli, pustil se cestou směrem ke Staňkovu. Dostal až k rozcestí k Černé, ale pro velkou únavu a slabost nemohl dál. Klesl do sněhu na břehu u cesty a brzo ho lidé našli mrtvého.

Hohorčičtí ho poznali, trochu se zastydělí a dali ho pochovat. Na tom rozcestí se pak žebrák v noci chozením, domům kolem mnoho místa, zvěrval. Hohorčičtí se domnívali, že je strach proto,

mu nepostýtlé nocleh a nechali jej tím zmrznout. Aby
mařidla zbavili, dali postavit na rozcestí Černé
kříže. Od té doby, co kříže stojí, přibylo na dvou žebrá-
ků zjevovat. Dodnes se však na tom místě říká „u
žebračka" a kříže tam dosud stojí. Muselo to
být hodně dávno, neboť i kosy pod jsou tak
zjizvené. Je možné, že kříže byly obnoveny.

Jiný takový kříže stával při cestě k Močeradům
na rozhraní hlohovčického a močeradského katastru,
u něhož za naší paměti se modlíval denně při-
šlé poutníky obchůzce Hary Antonín Preisler ze Stán-
kova, který byl velmi zbožný, jehož otec je farářem
v Kaňě u Kunovic.

Další, větší kříž, stával mezi dvěma mohutnými
lípami za vsí ke Stánkovu, a na místě, kde dnes
stojí chalupa č. 71, „u křížů". Lípy byly poráženy
a kříže později přemístěn na druhou stranu ni-
vice a tam jeho zbytky za křovím, stojí dosud. - Bývat
to kříž rozloučení se zesnulými ze vsi na jejich
cestě v posledním průvodu k věčné odpočinku.
Stará p. Mayer z Krnovic jej nazývá „křížem
mrtvých".

Dřevěný kříž s plechovým Kristem zmizel, podle
vyprávění Pepka Kubáně, stával na místě
nynější části chalupy. Dřevěný kříž byl
odstraněn a plechový Kristus přibit na
strom v lese při rozcestí do lomu.

V lese jsou vidět zbytky zděné obrázky, v rámeč-
ku za sklem. Myslím, že to bylo v Čadu a Němčí
lese.

Sikedním takovým pomníčkem, votavenými ze mramoru, (a mad ještě je), kamenný náhrobek - pomníček s fotografií a jménem a z dřevěnou zahrádkou před fer-tálním dvorem. Dala jej postavit matka rytmu, rodičům v t. světové válce. Dnes je zahrádka z plotem železným.

Školní docházka hlohovečských dětí.

Hlohovečské děti po zavedení povinné školní docházky za vlády Marie Terezie docházely do r. 1830 do obecné školy ve Staňkově jaká asi docházka při té vzdálenosti byla si jistě dovedeme představit. Cesta byvala blátivá, obzvláště pro maličké nesmělé, oblečení často chatrné a dálkové kontroly chabá. Josef Bouc z č. 26 vypráví vzpomínku na svou babu, která do staňkovské školy chodila. Říká: „Moje bába chodila do Staňkor do školy, ale asi jen dva roky a to jen v zimě. Škola byla dřevěná v domku, který stál na místě rozdělených Klementů. Psát se nenaučila, ale jen hodně čísla ve třiceti a mad i počítat."
Podle Kindermannovy školské reformy za Marie Terezie byla zavedena školní docházka pro děti od 6 do 12 let. Už tehdy byla kracena „ulevami", které dozrávaly i po vydání nových

lských zákonů z let 1869-70, které mimojiné stano-
vily povinnou školní docházku od 6 do 14 let, rozlišily zřízo-
vání učitelských ústavů a měšťanských škol.
Věrný pro venkovské děti platily nadále a to od sv. Jiří
(24. dubna) do sv. Hala (15. října), aby děti mohly pár-
hodin doma, tak i ve službě u sedláků jako pasačci,
pomocnici či nosičky a chůvičky.
Ta škola ve Staňkově je uváděj již v roce 1706 jako
škola triviální, v níž se vyučovalo kromě náboženství
také čtení, psaní a počtům. V roce 1793 se stal nomo-
níkem na této škole Fil. Wenig, zakladatel známého
učitelského rodu Wenigů. V jeho době byla již škola dvoj-
třídní a stála nedaleko kostela, na místě rozdělního
obecního domu Klementů. Škola byla dřevěná, krytá
šindelem a tímto učitelem a vůbec dosti nevyhovovala.
Teprve, když nebylo možno umístit do školy přes 500 dětí,
byla r. 1813 najata v měšťanku místnost u Hrnířů
u Jana Šiedka, do níž chodilo asi 100 dětí měšťa-
ských a obecných. Byla tam 2. třída, když 1. a
3. třída zůstaly ve staré. V této staré škole, v níž pod-
nou při vyučování nepadal strop, se vyučovalo
ještě do r. 1866, kdy byla zakoupena od Tauchka
Šídka budova, jež byla postavena pro účely hos-
tinské za 5300 zlatých. (Ze to nynější budova
farnoobsluhy proti zdrav. středisku ve vrt Budova
také svému účelu nevyhovovala a po 30 letech ji
bahřila mezi nejhorší školy v okrese. Teprve těsně
před 1. světovou válkou začaly staňkovské děti
chodit do nové krásné budovy, postavené

nákladem 153.429 Kč K. Školu stavěl místní zedník Václav Vacík. Měšťanská škola byla v téže budově otevřena až v r. 1919/20 a do ní chodily pak i hlohovečtí děti. Prvním ředitelem byl Josef Bufka a hlohovečtým zůstala v paměti jména jejích učitelů jako byli Veselák, Zídek, Pinel, Kysela, Černý, Kříž a jiní.
Za 1. války sloužila tato nová školní budova jako vojenský lazaret.
Školy měšťanské měly svou pozdější samostatnou historii i tam byla po mnohých stížnostech postavena v r. 1892 nová školní budova u rozcestí k Čečovicům. Tato byla v letech 1922-24 rekonstruována, přistavěno třídlo a nadstavěno druhé patro a v r. 1924 v ní zřízena měšťanská škola dívčí, kam pak chodily i hlohovečtí dívky. Prvním ředitelem byl Josef Burian a po něm Josef Zídek, stařkovský rodák, bývalý okresní starosta.
Měšťanské školy před 1. válkou byly jen ve větších městech jako v Domažlicích, německá v Horšově Týně a byla prý i v Kdyni, kam údajně i někteří hoši z Hlohovčic docházeli. Někteří však přešli na poslední léta školní docházky do obecné školy školy ve Stařkově, zřízené počátkem války, kdy již v nové škole nebyl lazaret. Byl tam dostatek tříd, takže poslední ročníky 6., 7., 8. byly jako samostatné třídy a dávaly možnost širšího vzdělání. Tam chodil i jeník Čaoků, otec paní Božky Řezníčkové, jak ona sama uvedla při příležitosti členění letopisu v listopadu 1979.
Ke konci minulého století r. 1896 byla ve Stařkově

postavena ve náklaadem mě mysl. ka Ondřeje Zieglera německá obecná škola, jednopatrová budova v sousedství sklárny, kde bylo zaměstnáno hodně dělníků německé národnosti. Byla zpočátku trojtřídní, ale v r. 1918 ji převedli do správy stát. Byla tříd.

Jako mi odcházely některé děti české v posledních letech docházky, aby se naučily německy.

Škola srbická. Od r. 1830 začaly hlohovečské děti chodit do obecné školy v Srbicích, a tak je možné o této škole povědět víc, jak o vlastivědné, poněvadž do ní chodili již dědové a otcové mé dnes již 70leté generace.

Srbice byly původně přiškoleny do Kolovče, kam docházely srbické děti do r. 1830. V zimním období míval Srbičtí pro své děti, tak zvaného „pokoutního učitele". Takovým byl Tomáš Písařík. Bydlel v domku č. 21 a byl tkalcem. Ten jeho tkalcovský stav jsem sám u Písaříků viděl, když jsem jako desetiletý kluk chodil s Pepíkem Písaříkem „dohousli" k mistru Švarmovi do Kolovče. Takových učitelů měl mistr Švarma víc a když už jsme něco uměli, tak jsme začali hrát „housky" k písničkám a tančili jako v kapele. A s tím „uměním" jsme se možná trochu nějakým způsobem ukázat. A tak se také pro srbickou veřejnost hrálo u Písaříků. A u Písaříků jsem viděl dědu Pepíka tkát na stavu. Ovšem děda Pepíkův byl onen Tomáš „písmák", ale jeho vnuk. A ten Tomáš to řemeslo vyučoval děti, jejichž rodiče si to přáli. Dostával za vyučování jednoho

Učitele jedno poličko dříva a jedenáct. Po jeho smrti bylo
soukromé vyučování v Srbicích zakázáno r. 1814.
Nejbližší škola v Kolovči pro obyvatele množství dětí, které tam
docházely (lépe: měly docházet) z Kolovče, Srbic, Podčus, Hájů,
Těšovic, Stružkovic, Chlumec, Žichora, Hrochomyšle, Hněvčovic,
Štítice a Nových Dvorů na prosto nedostačila (byla dvoutřídní),
bylo nutno pomýšlet na zřízení dalších škol.
Budu citovat různé části ze staré srbické školní kroniky.
„Roku 1830 přičiněním rikáře Jana Tišla, syn vdovy
panského vetšího Jana Jílka, který spolu s kolovečským
farářem Kleckou zřízení nových škol za zbytečné měl, zříze-
ny byly nové filiální školy (filiální škola byla v místě, kde
nebyla fara – tam, kde fara byla, byla škola farní) a to
v Srbicích pro Srbice, Hlohořičce a Těšovice, druhá pak
ve Stružkovicích pro Stružkovice, Háje a Chlumec, třetí
v Podčusích pro Podčusy a Černnou, které do té
doby (1830) spolu s Hlohořičemi školou do Slatiňan
náležely."
V mých dvou letech se vyučovalo opět privátně, ale zkou-
šeným učitelem. Vyučovalo se v najaté místnosti u Čep-
níků. Prvním zkoušeným učitelem byl Tomáš Falout.
Dekretem z 12. října 1832 se Falout stal definitivním
honorárním učitelem a škola se stala školou triviální.
Pro zajímavost zde uvedu, jaký plat měl učitel Falout
r. 1840:
1. základní plat v penězích ročně 59 zl. 51 krejcarů
1. naturálie:

3 ½ strychu žita po 2 zl 18 kr	=	7 zl 52 kr
½ čtvrtce pšenice po 3 zl	=	1 zl. 30 kr
½ čtvrtce ječmene po 1 zl 30 kr	=	— 45 kr

$1\frac{3}{4}$ strychu pole II. tř. - čistý výtěžek	7 zl. — kr.
3. za kostelníčení	
3 strychy žita	6 zl. 45 kr.
48 koláčů à 3 kr.	2 " 24 "
za oznamování mší	1 " — "
za vyzvánění při pohřbech	4 " 48 "
Činem	91 zl. 55 kr.
z toho jest odraziti desátek	5 zl. 59 kr.
za čistění školy (to musel učitel platit)	4 zl. 48 kr.
za oznamování mší 1 zl., který ještě vůbec nebere	1 zl —
Zbývá čisty učiteli čistých	80 zl 8½ kr.
V roce 1856 už brał Falout	202 zl. 28 kr.

V najatých místnostech, jež se měnívaly, se vyučovalo do r. 1846, t. j. 16 let. Tehdy byla postavena nákladem tří obcí Šibic, Hlohořic a Těšovic vlastní budova pro jednotřídní školu na místě, kde dříve stávala panská cihelna. Škola byla postavena „na hlíně z kamene" z místního lomu, kamenickým mistrem Janem Černenkou z Hlohořic (od Pazjan). R. 1862 byla zrušena škola v Podčervených, podčervenské děti přeloženy do Šibic a v Černné zřízena samostatná škola. R. 1876 byla otevřena 2. třída v najaté místnosti u Křepelů č. 8. Počátkem r. 1874 byl dán učitel Falout na odpočinek s penzí „podle nového zákona" 400 zlatých rakouského čísla a zemřel pak u svého zetě, učitele Forejta a své dcery v Postřekově 1881 a je pochován v Kleněi. Falloutův zeť učitel Forejt se stal r. 1776 řídícím v Šibicích.

Tehdy je ke škole přistavěno dolní křídlo k silnici pro 2. tř.

1878 odchází Forcit do Postřekova a v Srbicích jako řídící učitel nastupuje známá postava srbické školy Bedřich Holub, rodák ze Kdyně a řídí školu až do r. 1920.

1889 byla odškolena obec Těšovice, jež tehdy stavěla v r. 1888 novou školu, už tehdy s tělocvičnou a školní knihovnou knihovnu obnášející z Ameriky Jan Rolf, rodem z Těšovic, který kromě školy dal pořídit také novou kachlovou výstavnou modrou obnášející se zahradou. Stalo tak těšovickým starostou.

V letech 1896-97 bylo na nové křídlo školy postaveno patro a zřízena 3. třída s kabinetem. Později za mé školní docházky měla škola dokonce 4 třídy se střídavým vyučováním v 1. a 2. třídě. Také byla na dva roky zřízena v Podčernéy pobočka - expozitura třída srbické školy. Z učitelů stanovených a našich dob jsem známa jména: Po Holubovi nastoupil jako řídící učitel Formánek přešel do Těšovic, Kláz, Fink, Altman, dříve také Abraham, později Chaloupka, Jemelka a jiní.

Při vzpomínce na školu srbickou je nutno se zmínit i o tom, jak Hlohorčičtí hned po svém obecním zřízení samostatné školy žádali. O tom je krátký zápis v srbické školní kronice.

„Dne 11. dubna 1913 byla svolána úřední komise k žádosti Hlohorčických o zřízení školy. Trojtřídní škola v Srbicích má být rozšířena o jednu paralelní třídu a Hlohorčičtí již nechtějí nést další náklady na školu srbickou. Komise byla konána v Hlohorčicích i Srbicích. Kromě úředních osob z Domažlic, byli přítomni zástupci obcí a místní školní rady. Byl přítomen též říšský poslanec Jan Jemelka z Chalupic, který podporoval Hlohorčické.

mise měřila vzdálenost od Hlohovčic ke cihelny u Klítky do Srbic do školy chodily i cihlářovy děti) do Hlohovčic a odtud do Srbic Bylo vše sepsáno protokol.
Je se čtyřmi rok a po roce 31. 3. 1914 uskutečnění odboru zemské školní rady zřízení samostatné školy v Hlohovčicích nebylo rozhodnuto."

Jistě by vzpomínek na školní docházku hlohovčických dětí bylo víc. Závěrem jen uvedu, že po otevření nové školy v Kolovči byly děti 6., 7., 8. a 9. roku školní docházky byly přeřazeny ze Slaňkov do Kolovče a od r. 1978, kdy byla uzavřena škola v Srbicích, dojíždějí všechny děti počínaje 1. třídou do Kolovče. A je zajímavé, že opět všechny obce tak, jak byly uvedeny v r. 1830 škol. docházelo do Kolovče, tam opět dvojí - zejména Hlohovčice vlastně navíc.

Pošta

Poštou patřily Hlohovčice odjakživa do Slaňkov. Slaňkovská pošta má dávnou historii. První pošta byla ve Slaňkově zřízena již r. 1647. Prvním pošt-mistrem byl Abraham Pachmayer z Rokycan, tedy-mož známého postiliona Kristofa Pachmayera, o němž se píše od r. 1566. Ovšem tehdy nevystupovali listonoši, ani sběrní doručovatelé. Na poštu si lidé docházeli a nosili pak vzkazy pro jiné. K zřízení listmonů došlo teprve dnem 1. listopadu 1886. Chodili velmi rozsáhlé rayony a chodili jen pěšky. Listonoš, který chodil do Hlohovčic, měl trasu: Hlohová – Močerady – Hlohovčice –

Sedrousy – černina. Ono se toho také mnoho nedoručo-
valo a také to „listáči" dělali tak, že pro celou ves nechá-
vali poštu v jedné chalupě a lidé si tam pro ni docházeli
nebo posílali děti. Josef Bouc vzpomíná i já hned
vzpomínám že: „Pošta pro Kolovec přijezdila jednou
denně známým polokrytým fiakrem. (Pošta a přesto-
ém menším „konejšírku" a koče na kozlíku vepředu).
Tuto poštářskou službu provozovali Mejtnerových (-kařů)
z Kolovče do doby než začal jezdit poštovní autobus".
Onen autobus měl na kolech klínegumy a dětatvelký
rámus. Plavý husy, vůl prach ři rozstrkovat stádo
a domovních jej zuřivě štěkající psi. Pamatuji, že nám
přejel tatínkova malého štěkalka a můj táta sežel
na šoféra s vidlemi. Onen autobus mne učil a
otci mně při noze vyprchal, autobus také v letech
vozil lidi a cesta z Hlohovčic do Staňkov stála 2,50 Kč.
Ale lidi chodili raději pěšky a autobus vezl pouze lidi
do Kolovče či Chudenic. A ještě jedna tragická
vzpomínka na ty první doby autobusové dopravy.
Vůz měl vzadu schůdky na skříni, kam řidič
ukládal kufry a balíky. Stávalo se, že při rozjíždění
vyskakovali na schůdky nezbední kluci, aby se kousek
svezli. A to stálo Truhlářův školáka život, když
také vyskočil na schůdky, vyleze výš a jak chtěl
seskočit autobus sebou asi v zatáčce smykl,
klukovi ujela noha a on spadl na stranu přímo
pod zadní kolo autobusu, který mu rozmačkl
hlavu.
V letech osmdesátých minulého století byly zřízo-
vány telegrafy. Také ku Př. telegraf ze Staňkov

Kolovče a Chvolenice byl zřízen 1884. Zřizováním telefonů
pamatuje již řada zdejších současníků.
A také my sami pamatujeme, jak se izolátory telegraf-
ního vedení na sloupech hávali lerčem názečského mužstva
na klukovské školní mládeže, což se mnohdy neobešlo bez
následných tělesných trestů jak ve škole, tak i doma.

Obecní služebné

Vraťme se do noční vsi v minulém století a ještě dříve,
abychom sledovali vnitřní poměry a život a začněme
těmi služby, podle nynějšího pojmenování „obec-
ními zřízenci". V každé samostatné obci, tedy i
v Hlohovčicích, byl kovář, pastýř, ponocný, bubeník, zvoník a hlídač či hajný. Tito byli původně na-
jímáni a udržováni obecním výborem, který tvořili
sedláci a na přelomu 19. a 20. století začínají být
řádnými zaměstnanci i tam, kde již nerozhodovali
jen sedláci. Bylo to ani tak po prvních všeobecných
volbách.
Obecní kovář měl svou kovárnu, v níž kul železo,
podkovy a podkovičky, koval koně, okrajoval vozy,
točil obruče na kola a dělal i drobné zámečnické
práce. Za dávných časů i zuby lidem trhal a kovář-
ka se vyznala v léčivých bylinách, v zaříkávání
a dětských a ženských nemocech.
Kovářova práce byla velmi rozmanitá. K tomu
měl kovárnu s „veřlatem" a nářadím

Kovárna stála odjakživa u vodní jímky, zvané „Kovářské louže", do níž stékaly vodní potoky z celé horní části obce. Při číslování usedlostí dostala číslo 20. Na kovárně žil odjakživa rod Kokošků, z něhož pocházeli i mariňské ~~do~~ chalupě č. 11 a 33. V č. 11 u Kadlečků říkali Kaasy byli Kokoškové a v č. 33, kde se říkalo „U kováře" byli také Kokoškové. Říkalo se, že původně Kokoškové přišli z Čermné a tam se také zase někteří potomky vrátili. Posledním kovářem na léto kovárně, jehož rymaně odešli do Čermné, byl František Kokoška, kovář, jejž mnozí z nás pamatují. Měl na tabulce na kovárně napsáno jen kovář, ale koně koval jako podkovář. Jeho sousedé ve vsi už pak měli na své firmě napsáno „zkušený podkovář." Snad v tom bylo něco z řemeslnické hrdosti Kokošky byl ale jen jen kovář ze skromnosti.

Za starých časů měl kovář za své práce koživáni dva až 3 strychy polí. Spolu s pastýřem měl nárok na určité naturálie a pak se s nim dělilo o placení při tak zvané „svačině", o níž budeme mluvit při pastvě. Později se kovář platilo za jednotlivé práce, jak si kdo zapisoval do notýsku (a to my starší pamatujeme) a jednou za rok dělal u každého sedláka vyúčtování, jež roznášel po stavením a po několika dnech, až měli, jak se říkalo, „peníze pohromadě", si pro ně přišel.

U kováře nutno říci, že proti ostatním zřízencům byl víceméně „řemeslníkem" samostatným, měl svou kovárnu, své nářadí a nářadí. Starý Kokoška byl „bručoun" a mnoho se s ním nemělo vyjít.

Kovárna ještě i mládší než my pamatuji. Stála zčásti na dnešním rozšířeném kartinku dvorkem za nynějším kulturním domem. Byla zasunuta trochu dál dozadu než celo dnešního kartinku domku a tam, co kulturní dům stojí, byla jedna část „Kovářovic louže, jež sahala do uzoučké rozhraní chaloupek a hodlíčků chalup. Kovárna byla chalupa dříve krytá došky, za nás už šindelkami. Vpředu měla sednici, do níž se vcházelo „dorem", proti jehož dveřím byla dříve černá kuchyň. Za ním dozadu byl „veršlas" (dílna) a pak byla ještě ve stejném objektu kůlna. Místo pro kovárnu toho bylo v chalupy mezi veršlatem, někdy na rohu chalupy, kde byl i kroužek k uvázání koňů. Prostor nebyl krytý, jako bývalo v některých obcích. Hlahoračích musel kovat, když nepršelo.

Vůně junýho koňského kopyta s žhavé podkovy, lákala vždy nás kluky k podívané, zvlášť tehdy, když byla kobyla nepokojná a mužští s koňmi neměli příjemné chvíle.

V kovárně byl začouzený až černý „veršlas", kde bylo ohniště s měchem, který kovář tahal tam nahoru a pravou otáčel železem v ohni. Na stěnách byly různé poličky, v nichž viděly rozličné kleště, a kladiva, svěráčky a jejich tajemné posla nám kluky vzrušovalo. Uprostřed veršlatu stála velká kovadlina na mohutném pařezu. Vedle byl špalek s vrtáky, v nichž kovář chladil hotové výrobky.

Za veršlatem byla kůlna, v níž stávalo velké kolo s pedály, jež bylo součástí dávného bicyklu.

Paří také chodíval na pozvání do Hájů a strouhal dobytku
čarovlá topyla.
Když starý Kotoušta dokonal, byla kovárna dvakrát prodá-
na. Nejprve ji koupil starý Chvostík (Paulík) a pak Pejuk
Kvasničkův (Beinkau) zeťatý na chvostíku chalupě č. 19.
Ten ji rozbourat a myslím, že tím získal větší prostor pro
dvorek a ne chalupy.
Kotoušův ovšem kovářské řemeslo ze vsi nevolelo. Vdova
Kohoutova, vdova u Truhlářů se provdala za kováře Palečka,
který k chalupě přistavil dílnu a provozoval další léta
kovářské a podkovářské řemeslo. Po něm pak kovář
černý, který si vzal Kaču Palečkové dceru z prvního man-
želství Annu, kteří žijí nyní v Horšově. Posledním kova-
čem byl Josef Řezáč, který byvšel v Tajně a měl novou
kovárnu přistavěnou k obecnímu domu. Odešel-
val se později do Hájů a jim řemeslo kovářské se vsí
zaniklo.

Pastýř,
u obecní pastýř pásl selský dobytek a byvšel
z pastušce. Vyhánět bizy na jaře dokrát denně
dobytek na pastvu. Ráno pásl do 10 až 11 hodin,
aby se mohlo v poledne pochlípit, odpoledne pásl
od 3 či 4 hodin až do soumraku. Po horelském
hromcem pásl jen jednou denně od 9 nebo ráno do
3 hod odpoledne, dokud to počasí dovolilo. Když
se ještě chovaly ovce, ty pásl do zimy, dokud nena-
padlo mnoho sněhu.
Na jaře, dříve než vyhnal stádo k pastvě, šel od

zavěné ke stavení a upřesňoval v mašlaní nově zimní dobytku
špičky od rohů, aby si dobytek při čechání mezi sebou nezra-
ňoval. Za tuto práci dostával kousek másla či vejce.
Do sv. Jiří (24.4.) hnal na všech loukách, potom to „právo
zavřelo" a hnal jen na příloháčky a obecních dvanáctých.
Hovězí dobytek svrhával na náves mrskáním bičem, ovu hou-
lením na roh či troubu. Když mašlal či housil, vykáněli
sedláci a chalupníci dobytek hned vrata na návsi, kde jej
pastýř přebral.
Měl v ruce hůl až dva metry dlouhou, nebo bejkovec
z dřevěnou rukojetí. Říkávalo se: „Komu čest, tomu
čest – pastýřovi hůl či bejkovec." Také měl houbu,
kterou si na radbě vyřezal kuličkou. Uzel včelou
se sbornou, rozpůlil (rozštípl) ji, vyndal dužinu a potom
obě půlky dal opět dohromady, obalil bílým hýkem
z břízy nebo třešně a dal to houžvi opět z hýka tak,
aby nenechával vzduchy. Houžev také bývala z březo-
vých prutů. Také míval na houbení volský roh jako
ponorný (on ho také někdy dělával).
Když chtěl mít z radby dlouhou, zatroubil, hádě
zvedlo hlavy, dalo se dohromady a šlo domů.
Pastýř pomáhal při selení, sahnění i prasení a
při nemocech dobytka i koní.
Na Zelený čtvrtek vyřezával (klečil) šeraňky
a bral šafránem obarvy. Uměl také zaříkávat
a vyznal se v bylinách jako koráčka. Zastával
účtoby i funkci obecního sluhy, či ponocného.
Ke chlíře u pastušky míval obecního býka, kance
a berana. Za tuto práci dostával 20 až 30
zlatých ročně, půl na dobytek a nějaké pozemky

* uřívám. Kázeň pastejřská louka za kovářoje louží, či pastejřské roky v jamách" jsem ještě i já slýchával. Jako velmi malý žluk pamatuji, že v pastoušce bydlel starý pastejř, který však už nepásl a také nepamatuji společné pasení dobytka. To až později, když už jsem byl dávno mimo domov, jsem slyšel, že v počátcích druž-stva byl učiněn pokus se společným pasením. Ale něco mi leh myslí a to mi potvrdili i starší, že byly společ-ně paseny hnůj hnojopasem a to byl jeden chaloupků obce. Josef Bouchička: „Pastejř pamatuji pouze posledního a ten se jmenoval Kouba. Dobytek již nepásl, ale choval obecního býka. na štědrý večer chodil po sedlácích, vyhrával koledu na basktídlovce a pastýřka chodila s ním s kotýčkem na ko-ledu." To potvrzuje i pan Václav Holub v Kroměříži. A myslíme podobně, co říkají zápisy o pastýři, jak uchovance v čeledi a poukazující též na bíz-kého obce, které mnohdy pod stejnou robotu a to byly jistě i Hlohovčice, či Hlohova a Krchleby. Počátek vyprávění je stejný, jako jsem o našem pastýři říkal na počátku.

Pastýř jak měnil i všeho čeledína. Od sedláků do-stával „sejnku" po žních: věj tel zi la, čtvrt strý-chu pšenice a 50 krejcarů od každého. Chalup-níci platili za pasení peněz od krav. (V Hlohovči-cích mají více a dělalo to ani méně 30 zlatých jak jsem výpočty uvedl). Na sv. Ondřeje odmě-nil se pastýř sedlákům „svačinou", chalupníci ji nedostali. Do pastušky přišel starosta s radními, zabili pastýřova vepře nebo orci a přinesli

sedlákům svačinu. Selkám poslal pastýř po hrnci
mléka, žejdlíku piva a čtvrtku husy. Tím zároveň zval
sedláky na svačinu. Také pucklák byl ke svačině pozván.
Muziku platil kovář, který také společně s pastýřem pla-
til džbánek piva. Kromě toho dali k svačině pro bochník
žemle a dvou librách másla. Jedlo a pilo se třeba dva
dny. Při té příležitosti si pastýř vyprosil od sedláků
službu na příští rok.
Zápis pastvy a jarmáce, t. j. klečení beránků a
řezání ocasů žalmeím bylo stejné. Uvidíte že k
vařeným, obáňkám byly vybírány vejce a máslo.
Když toto práce byla skončena, osmažili společně
kovářeči varlata s obáňkami na vejcích a másle
a hodovali.
Na sv. Ducha bývala jiná pastýřská slavnost,
které se účastnili pohůnci a pacáčkové. To byli ani
12 ti hoši, kteří měli u sedláka stravu a nějaký
plat asi 4—8 zl. ročně. Když sedlák potřeboval
pohůnka k pohánění při obecní práci, šel za po-
hůnka pastýř. Pastýř pásl na obecním, pohůnek
na selském. — Na sv. Ducha se pohůnci předtá-
něli ve vášnem ustrojení. Kdo při hnal na pastvu
první, bylkrál, druhý tlampač, třetí tambor a
poslední byl koza. V poledne se pohůnci vrátili
do vsi, chodili od dvora ke dvoru a vybírali od
hospodyň vejce, máslo, buchty, prosté, co dali.
Při tom vedli různá žertovná řikání. Tambor
bubnoval a průvod šel po vsi. Když obešli celou ves,
vylezli na některá vrata a rykřikovali o kaž-
dém sedlákuřikání buď lichotivá, či hanlivá,

podle toho, jak byli u koho obdarováni. Tak například:
„V Květonu pod lípou, mají káči nabito. Uteče, chlapci mí, káče střílí."

Ponocný

měl za úkol střežit nočník klid v obci a chránit obec před možnými nočními potulnými lidmi. Ponocenství bylo zavedeno však hlavně na ochranu před požáry, jež byly za starých časů, kdy bylo ve vsích vše stavěno ze dřeva, častým a zhoubným pohromami. Aby ponocný potvrdil, že je bedlivě vzhůru, že bdí, musel každou celou hodinu od 10 h večer do 4 ráno zatroubit na roh. Zatroubil vždy tolikrát, kolik bylo právě hodin. Za ponocné bývali vybíráni vojenští vysloužilci. Po svou funkci dostával šerpici, kožich, boty a roh. Ovšem všude takové vybavení nebylo.
O volbě a ustanovování ponocných obecním výborem na českých vesnicích bylo potřebně zachyceno v povídkách a divadelních hrách. Takovou humornou povídku napsal třeba Jaroslav Hašek ve svých „Povídkách z c.k. rakousko-uherského mocnářství" (Bylo zfilmováno) nebo Stroupežnický v divadelní hře „Naši furianti."
Já a moji starší vrstevníci troubení nenamatujeme, ponévadž náš ponocný juskal na harmošku a ne na roh. Když ale bývali dříve ponocným pastýři, tak ten troubil. Funkce ponocného bývala sloučena s funkcí zvoníka, sekáče a hajného.

Pravil jim starý Hájek, Luisa Kaufmannová a pak už ani Kácalův Raimund, nazývaný Péca z rostlušky a to už jsou živé vzpomínky mého mládí.

Bubeník měl povinnost bubnováním na bubnu svolávat lidi v každé části vsi, kde měl vždy zastavení, aby vystech-l obecní oznámení, vyhlášku, nařízení vyšších úřadů, prostě vše, co dnes provádí místní rozhlas a bubnování to byla vlastně dnešní reprodukovaná hudba před vyhlašovanými zprávami. Bubeník vždy zabubnoval určité stanovené stacatto a ukončil dvěma či třemi zamotlanými údery, zasunul paličky do poutek na řemeni, vyhlédl z nejvyšší kapsy papír a začal: „na vědomost všem obča-nům naší obce se dává, že ....“ dočetl a pokračo-val v cestě následován obvykle houfem dětí. Jednalo-li se o sdělení, či rozkaz, které se týkalo jen určitého počtu občanů, či šlo-li o věc vyžadující pod-pis, kolovala obcí „palička“ od bubnu srolovaná ze svitku, který si museli přečíst a podepsat ti, jichž se to týkalo a byli na listu uvedeni. Poslíc pořadí jmen ji pak předávali dál. Palička měla úřední důležitost a nesmělo se zhřešit.

Zvoník.

V naší vsi stála uprostřed mezi čtyřmi lipami od nejvyšší kapličky s křížkem a zvonkem. Byla zavřená, myslím, že jsem ji nepomohl nikdy nikdo, občané ji sami udržovali a vybavili ji zvonkem, který byl za první světové války snášen a dán pro válečné účely.

Znamenalo to bylo, myslím, v poválečném roce války, máme celou
dlouhé sundavání zvonku a jeho odvážení na korbáku
domovovou lidé, v živé paměti. Po válce byl zakoupen
nový a pamatuji, že se říkalo, že už nemá ten zvuk
jako měl původní, že je je z méně kvalitní zvonoviny.
Vždy v neděli ráno se slavily pobožné rodiny i jednotliví lidé.
Pamatuji též, že se v kapličce konaly i nějaké laické pobož-
nosti (bez kněze).
Zvonil zvonil zvonkem ranní klekání, poledne a večerní
klekání. Nález klekání je odvozen od slova klečeti, poněvadž
lidé se při zvonění modlívali a při tom za dlaní klečívali
Navíc na zvonění měl zvonk přesný zimní a letní čas a
lidé se v práci jak doma, tak na polích podle toho řídili.
Dále se zvonilo umíráčkem" (říkalo se „smrtná hodinka"),
když někdo ve vsi umřel. Druhý den po úmrtí se zvonila
„hrana". Zvoněním byl nebožtík provázen na poslední
cestě ze vsi. I procesí jdoucí někam na pouť bylo do-
provázeno zvonkem. Zvonívalo se i při velkých bouřkách.
Doma ve vsi to nepamatuji, ale znám to z kraje rodiště
mé ženy na Šumavě, kde při každé větší bouřce
zvonil zvonek v Královském Brdě.
Josef Bouc: Pokud já pamatuji, byl u nás
obecním sluhou, současně zvonkem, bubeníkem a
pomocným Benda, starý Martínek, Hájek a
poslední byl starý Jeník Traxmandl". Ten
byl i obecním hajným a nosil i puškou.
Na souvislém obrázku je jeho bubnování u trafiky
(č. 71) při příchodu svobody v r. 1945.

Sousedská cihelna.

Dodnes v hloubětínském katastru jsou značná ložiska jílovitých cihlářských hlín (to rozhodli i nedávné sondážní průzkumy), jež na mnoha místech vystupují až k povrchu a to bylo známo i našim předkům, rozhodli se cihlář počátkem minulého století (asi ve 20. - 30. letech), těžko hlínu zužitkují a postaví si svou soukromou cihelnu. Za místo těžby a hlíny a stavby cihelny si vybrali méně úrodný pozemek „na Semínku" nad lesem Hátkou, kde hlína vystupovala téměř k povrchu. Vlastní cihelna (nyní v ruinách a obydlím pro cihláře) postavili u stávající cesty do Běnic a do lomu. Lom už tehdy sloužil pro těžbu kamene a štěrku na stavbu a upravování nových i stávajících cest.

Kousek u cesty pod Čadůlenkem postavili pec a obydlí pro cihláře a vedle jimi kůlnu na sušení výrobků. Kůlna měla velmi prostornou půdu, kde se sušily tašky, jež byly vyvážený kolečkem po úzkých fošnách v okně. Cihly se ukládaly v přízemí. Kousek od kůlny a ředitelně i pod krytem z přečnívajících půdních oken byl cihlářský stůl a „plac" pro přívoz a zpracování hlíny. Když se „hlinišťě" těžením vyčerpalo a kožmíšťana se od pece kůlny vzdalovala, postavili dále k hliništi kůlnu druhou a spojili hlinoviště s oběma kůlnami úzkokolejným kolejištěm, po němž cihlář na vozíčcích dovážel hlínu a do druhé kůlny syrové výrobky k sušení.

Hlaš byl najímán sedláky smluvně a na cihelně
vystřídala řada cihlářských rodin
z těch zůstala v mé dobré paměti cihlářská rodina
Krejsů, která se do Hlohovčic přestěhovala z podobné
cihelny v Kočovicích. Sám jsem jako kluček při jejich
přestěhování asistoval, když můj otec je také povozem
přestěhoval. Krejsů měli asi tři chlapce a myslím jednu
nebo dvě dcery. Chlapci jsou Tonda a Pepík otci
v práci pomáhali. Nejstarší Jaroslav se oženil do rodiny,
vzal si Kalii Hájků, manžel otec koupil Štycharu
chalupu. Ve vsi se tedy usadil, pracoval nad jinde
a po zrušení funkce cihelny, ho koupil.
Ve dvacátých letech došlo mezi otci k těžkým sporům
o držbu cihelny mezi obcí a sedláky. Obec, přes-
tavovala se většině chalupníky a dělníky, žádala
za zespolečenštění cihelny jako obecního majetku.
Spor byl velký, Jaroslav už ku př. vyráběl cihly
pro obec, ale nakonec sedláci, nazývaní p. ka-
lovem v kronice „Lustykárové" (snadno rostká-
lové) spor vyhráli, ale rozvojem cihelen smíšených
jako ve Slaňkově, ve Stodě a jinde, soukromá ci-
helna neobstála v konkurenčním boji a musela
výrobu zastavit. To vše je podrobně vylíčeno
v obecní kronice.
Před Krejsů je na cihelně pamatován cihlář,
kterému říkali Čendulík. Josef Bouc ~~říkal~~ není,
zda to byla přezdívka či příjmení. Po Krejsovi
byl na cihelně cihlář Žvrlík, který se odstěhoval
do Vilova u Polenče a posledním byl Zahořík,
který žije v Kolovči.

Pracoval jako tkadlec jsem s kamarády v cihelně prožil mnoho hezkých chvil, o čemž se zmíním zvlášť, chci vyprávět, jak jsem tehdy viděl cihlářskou výrobu cihel a tašek.

Touto výrobou cihel a střešních tašek byla velmi namáhavá. Hlína se musela nejdříve vytěžit, naložit na vozíky a dovézt pěšinou a ručními tlačinkami k výrobnímu místu, které bylo u jedné z kůlny - sušárny. Takto upravená hlína musela projít technologickým procesem zpracování a to opět ručním.

Chlapci hlínu prodělávali, jako když se mísí těsto na chléb v dáži. Musely být z hlíny odstraněny všechny nežádoucí příměsi jako kůra - povrchní země, kamínky atp. a pak hlínu prodělával vodou, jemným přesetým písečkem, aby se zbavila nežádoucí mazlavosti a to tak dlouho až z ní byla žádaná tvárlivá masa. Takto připravenou hlínu pak nakládal na kupu na pracovní stůl. Pro výrobu tašek musela být hlína zvlášť jemná.

K vlastní výrobě cihel či tašek používány formy. Každá byla obdélníková a podobě budoucí cihly, nahoře i dole otevřená. Pod formu zašoupl cihlář přečnívající prkénko a dotažko připravenou a písečkem kropenou formu naházel cihelnou hmotou. To, co nahoře přečnívalo, odřízl takovým lukem s lenkou drátěnou tětivou a odhodil zpět na stůl. Pak opět cihlu nahoře pocuchrtoval písečkem, přiložil horní prkénko a uhodil formou i s prkénky o stůl. Pak horní prkénko odložil a cihlu vyklopil na okl. Podobně to provádělo i s formou na tašky.

které výrobky srovnané, s mezerami mezi sebou, na
lu, odnášel a skládal (rovnal) do složů. Když cihly
ádně vyschly, byly odráženy na vozíku s plochou
rbou a malými kolečky a rovnány do vypalovací pece.
dyž byla pec naplněna, byl vchod do pece vypálený-
i cihlami zazděn.
Před pálením musili sedlači navézt dostatek čer-
ného uhlí z vyhnilých dolů, hlavně od Dubu a pak
z Jáchymky. Pálení cihel to byla ani hrdelní obřad,
při kterém museli sedlači střídavě pomáhat, poněvadž
k pálilo po hrdly a noci. Přikládalo se do tří čtyř
ošťů. Vypálené a vychladlé cihly se pak vyná-
ely na složy na prostor u pece směrem k lesíkům.
Pak si cihly prodávaly a sedlači je také někdy zajcm-
cům se svými povozy dováželi.
Hlohovčické cihly zvonily na prokleb, byly výborné
kvality a dobře konkurovaly cihlám z malovýroby
z podobných cihelen. Nejbližší takovou cihelnu měli
hlohovští na jižním svahu hřebenu směrem od silnice ke Krchlebům asi v půlce vzdálenosti.

A nyní se vracím k tomu, co jsem říkal o svých vzpo-
mínkách. Cihelna zanechala v nás klucích velmi
milé vzpomínky. To byl ráj hlohovčických kluků. Tam
volně rostly různé ptačince, shiry, ringle, byla tam
voda v tůních v hliništi, kde se dalo jezdit na prk-
nech, byly vozíky na šinkách, prostorné půdy
na sušárnách a celé les. To vše bylo stvořené
pro naše klukovská dobrodružství. Často nás mlé
cihlářů chlapci, že starý cihlář prohnali,

my prchali do lesa, abychom se zase jinak vrátili. Dnes již cihelna nestojí. Pokaždé, když navštívím svou rodnou ves a je slunné počasí, jdu se podívat a zavzpomínat na pěkné chvíle klukovských let na staré cihelně. Zdraví mne však jen skupiny stromů a keřů, v létě zelená a kvetoucí tráva. Ty prochvívá lehký a něžný šepot stromů a hlavou letí vzpomínky na odvolené časy.

Staré Hlohovčice

ze vzpomínek pamětníků.

Pokud paměť má i mých usedlíků sahá, nemělo naše ves k počátku loňského století žádnou z chalup, které stojí při cestě k hřbitovům. Poslední mi chalupami bylo stavení č. 58 u Kováčů na hrázi a u Trampářů - Klůkařů č. 59 u slaňkovské silnice. Na protější straně to byla chalupa u Bombišů, za níž směrem ke Slaňkovu byla r. 1906 postavena „hasičská kolna" (požární zbrojnice) a později ještě kůlna pro parní mlátičku společná všech sousedů, spolumajitelů. Ve směru k Sibiřům poslední chalupou vlevo bylo stavení č. 40 „v chalupě" a na pravé straně chalupa Kohoutů č. 61. Na odbočce k cihelně už to bylo tak jako dnes, rovněž tak i k černé a Podčervenům.

A vraťme se do dřívějších let a rozebereme si, jak asi probíhala zástavba vesnice od rozcestí směrem k Horní Lánovu vzadu naším domkem s Kubalíků chalupou čp. 12. Tato má ještě velmi starý původ snad až z 18. století. Dále chalupy byly stavěny po skupinách, rozdělených k zástavbou stavení a chalup v rozdělených dvorech a na jejich zahradách. Takovou asi touto skupinou byly chalupy mlýnářovic a Poslerovou včetně dvou chalup chalupů zahradě (č. 18 a č. 14) a chalupy u krbáry č. 19 (chatníků). Tato skupina obsahuje čísla: 24 Pindů, 22 Kadlečků 21 chatníků, 28 v Benně a 30 Hodlíků — Prosím, aby čtenář nehledal na pořadí čísel, které byla třeba dána později. Druhá skupina se zavřela obce ve směru ke Staňkovům a to chalupy Hadáměk 29, Kunderů 27, Puclendů 31 a Šnicků 34, — s nimiž zanikly stavěny chalupy nahoře za vsí a to č. 33 u Kovářů 33, u Krátkých 32 a za janků Hodolanů u Rozinů č. 36 a chalupě č. 40. V tu dobu byla zastavěna Havem ve dvorech a to u Serbusů č. 35 a tomuž bylo i č. 26 - Hava Serbusů chalupa a pak 39 u Křížů - Řezníčku. Samostatný původ má chalupa č. 25 za pustou krčmou (u bezdějších Klenců č. 47). Je možné, že byla stavěna se skupinou prvou.

Tichá skupina byly chalupy již ještě k lesíkům a to: 42 Klenců, s nimi hospoda u Šenkýřů 43, Hájků 46, Klenců-Barčů 47, Kubánů 48, Šťáharů (Rowků) 44, Moldánů 45, Křížů (Gillů) 49.